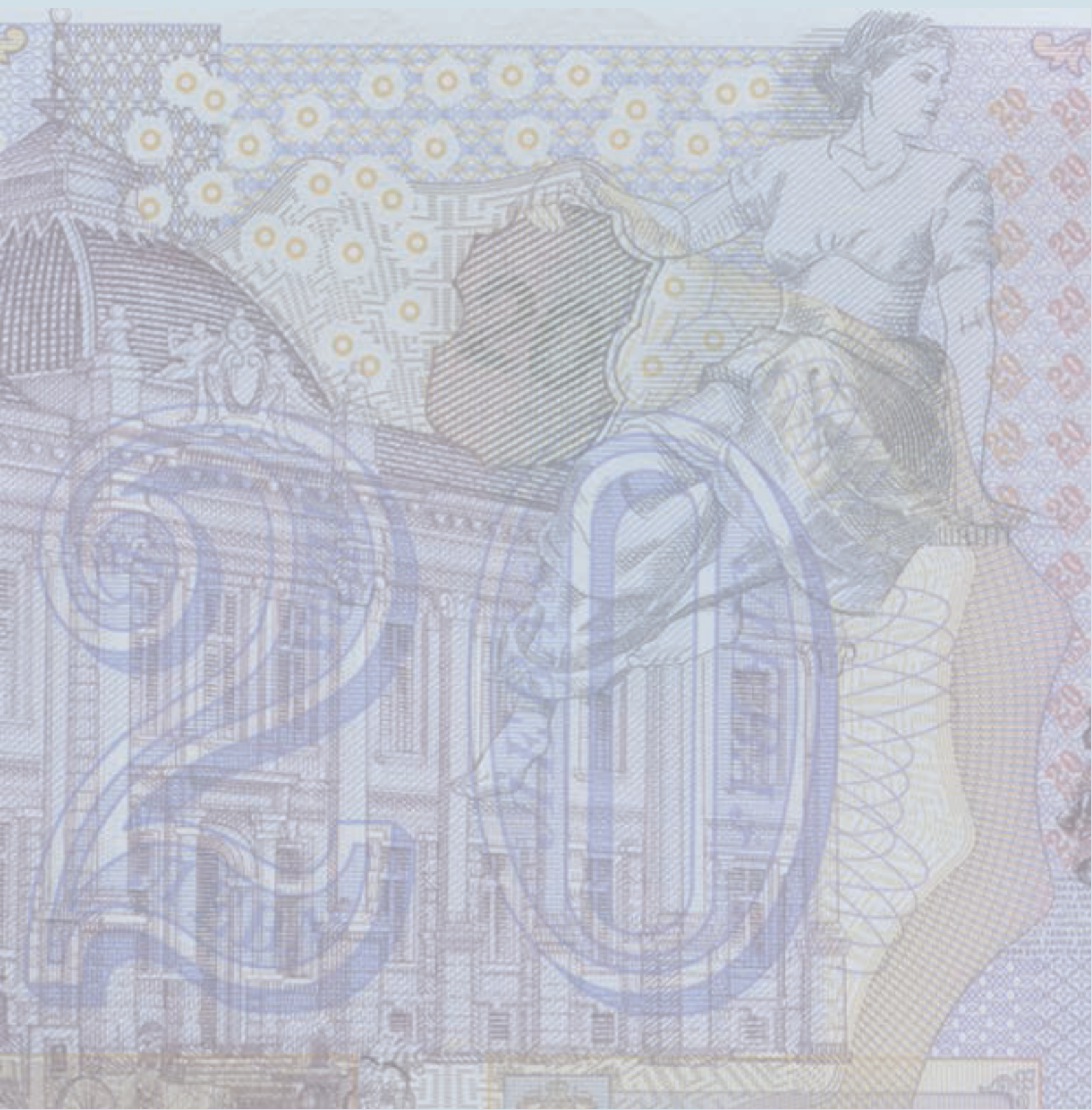

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-КАСОВАТА ДЕЙНОСТ НА БНБ ЯНУАРИ – МАРТ 2018 г.

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети	8

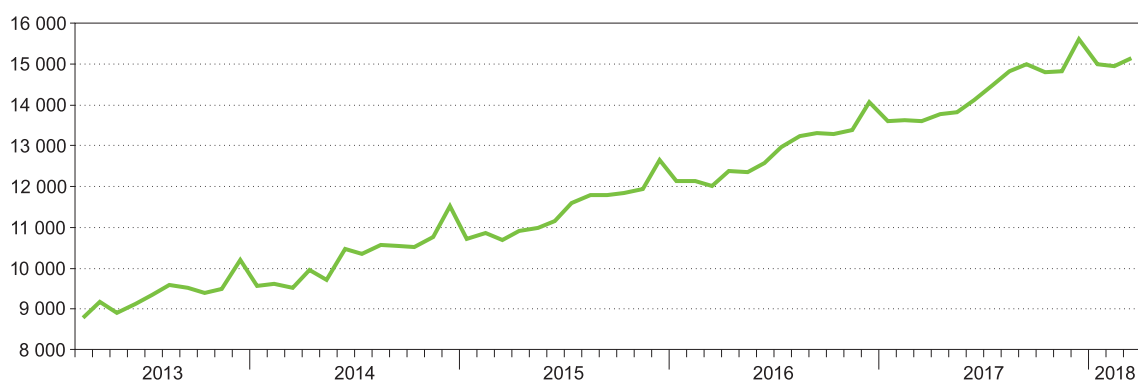
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2018 г. парите в обращение¹ достигнаха 15 247.4 млн. лв. За едногодишен период спрямо края на март 2017 г. те нараснаха с 1550.2 млн. лв., или с 11.32%. През предходния едногодишен период (март 2016 г. – март 2017 г.) нарастването беше по-високо и като абсолютна стойност (1605.7 млн. лв.), и в процентно отношение (13.28%).

Пари в обращение (март 2013 г. – март 2018 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През първото тримесечие на 2018 г. динамиката на парите в обращение следваше ясно очертаната през годините сезонност. За този период от годината е характерен отрицателен емисионен резултат, намиращ израз в намаление на парите в обращение спрямо края на предходната година.

През януари – март 2018 г. парите в обращение намаляха с 455.8 млн. лв., или с 2.90% в сравнение с края на 2017 г. Намалението им е с 0.32 процентни пункта по-ниско от отчетеното за първото тримесечие на 2017 г. В рамките на разглеждания период през март беше отчетено месечно увеличение от 1.42% на парите в обращение, което обаче не можа да компенсира намалението през януари и февруари.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	31 март 2017 г.	31 декември 2017 г.	31 март 2018 г.
Пари в обращение – общо, в т.ч.	13 697.2	15 703.2	15 247.4
Банкноти	13 372.2	15 333.2	14 867.5
Разменни монети	317.6	362.4	372.3
Възпоменателни монети	7.4	7.6	7.6

Източник: БНБ.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., вкл. изтеглените от обращение без краен срок на обмяна.

В края на март 2018 г. делът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.51%, като през първото тримесечие на годината той е намалял с 0.13 процентни пункта спрямо края на декември 2017 г.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на първото тримесечие на 2018 г. възлиза на 34.95 лв., което представлява увеличение с 1.10 лв. спрямо края на 2017 г. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 1.66 лв., или с 4.98%, вследствие на по-високия темп на нарастване в паричното обращение на броя банкноти от 50 и 100 лв. в сравнение с останалите купюри и продължаващата постепенна замяна на двулевова банкнота с монета.

Към 31 март 2018 г. делът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.44%, като през първото тримесечие той е нараснал с 0.13 процентни пункта спрямо края на четвъртото тримесечие на предходната година.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на март 2018 г. се запазва на ниво от 0.16 лв., колкото беше и в края на 2017 г. За едногодишен период стойността ѝ е нараснала с 0.01 лв. в резултат от навлизането в обращение на монетата с номинална стойност 2 лв.

В края на март делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.05% и се запазва на нивото от края на 2017 г.

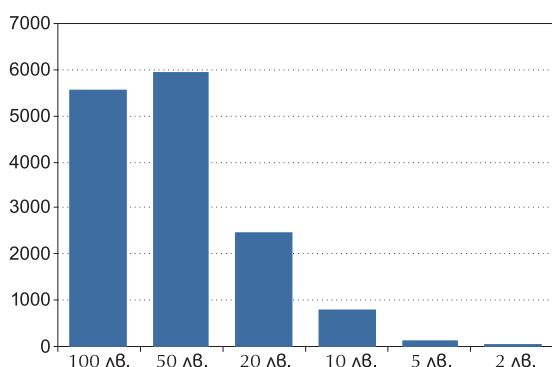
В изпълнение на монетната си програма за 2018 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от Закона за БНБ през първото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение две сребърни възпоменателни монети (всяка с номинална стойност 10 лв.): „Българско председателство на Съвета на Европейския съюз, 2018 г.“ и „140 години от Освобождението на България“.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

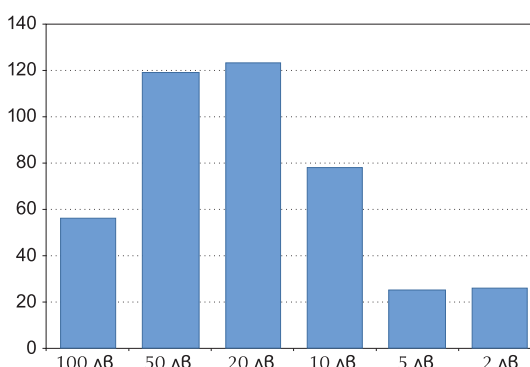
В края на март 2018 г. в обращение са 425.3 млн. броя банкноти, които са с 27.5 млн. броя, или с 6.08% по-малко в сравнение с края на 2017 г. За същия период общата им стойност намаля с 3.04% (465.7 млн. лв.), като в края на март 2018 г. достигна 14 867.5 млн. лв.

Структура на банкнотите в обращение към 31 март 2018 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

С най-голям дял от 28.88% в общия брой на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2018 г. е купюрата от 20 лв., като към 31 март в обращение са 122.8 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял от 5.97% е броят в обращение на банкнотите от 5 лв.

Спрямо края на 2017 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 2, 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.13, 1.00 и 0.79 процентни пункта, а на тези от 5, 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 0.02, 1.08 и 0.82 процентни пункта.

За едногодишен период (март 2017 г. – март 2018 г.) банкнотите в обращение се увеличиха с 23.7 млн. (5.91%) по брой и с 1495.3 млн. лв. (11.18%) по стойност.

Спрямо края на март 2017 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение дяловете на купюрите от 5, 10, 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 0.29, 0.46, 2.12 и 0.81 процентни пункта, а на тези от 2 и 20 лв. намаляха съответно с 2.58 и 1.10 процентни пункта.

Общата стойност на банкнотите от 50 лв. в обращение в края на март 2018 г. е 5903.5 млн. лв., което им отрежда и най-големия дял (39.72%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял от 0.35% е стойността на банкнотата от 2 лв.

Спрямо края на декември 2017 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 0.31 и 1.20 процентни пункта, а на тези от 2, 5, 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.02, 0.03, 0.46 и 1.00 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по стойност на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на купюрите от 50 и 100 лв. съответно с 1.21 и 0.57 процентни пункта. За същия период дяловете на купюрите от 2, 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.18, 0.12 и 1.48 процентни пункта. Стойността на банкнотите с номинал 5 лв. в обращение им отрежда дял от 0.85%, колкото беше и в края на март 2017 г.

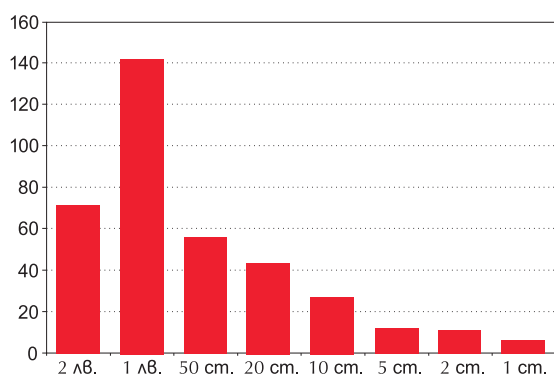
В края на март 2018 г. в обращение са 2312.7 млн. броя разменни монети, които са с 23.3 млн. броя, или с 1.02% повече в сравнение с края на 2017 г. За същия период общата им стойност нарасна с 9.9 млн. лв., или 2.73%, като в края на март 2018 г. тя достигна 372.3 млн. лв.

За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 170.8 млн. броя (7.97%), а стойността им съответно с 54.7 млн. лв. (17.24%). На годишна база се запазва тенденцията към нарастване на броя на разменните монети от всички номинали в обращение. Запазва се и наблюдаваното по-голямо увеличение на броя на монетите с ниска номинална стойност, в резултат на което броят на монетите в паричното обращение с най-ниските номинали от 1 и 2 стотинки се увеличи спрямо края на март 2017 г. съответно с 41.8 млн. и с 40.6 млн., или с 6.48% и със 7.37%. Ясно изразена е тенденцията към по-бързо нарастване на броя на монетите от високите номинали (от 1 и 2 лв.). За едногодишен период броят на монетите от 1 лв. в паричното обращение нарасна с 12.32%, или с 15.6 млн. В процентно отношение най-високо в паричното обращение е годишното нарастване при монетите от 2 лв. (58.90%), които за една година се увеличиха с 13.3 млн. броя и в края на март 2018 г. достигнаха 35.9 млн. броя. При останалите номинали нарастването на годишна база е в границите от 6.36% за монетите от 10 стотинки до 11.64% при монетите от 50 стотинки.

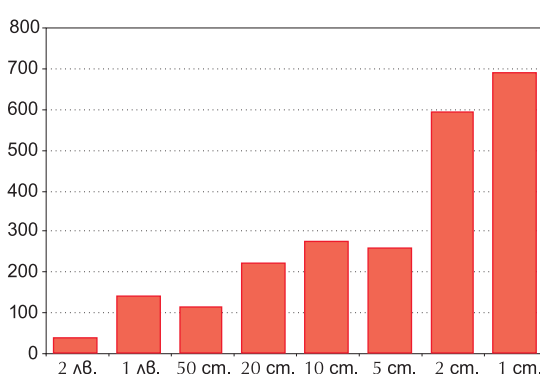
С най-голям дял от 29.67% в общия брой на разменните монети в обращение в края на първото тримесечие на 2018 г. са монетите от 1 стотинка, като към 31 март в обращение са 686.3 млн. броя монети с този номинал. С най-малък дял от 1.55% е броят на монетите с номинална стойност от 2 лв.

Структура на разменните монети в обращение към 31 март 2018 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Спрямо края на 2017 г. в структурата по брой на разменните монети в обращение нараснаха дяловете на монетите от 2 стотинки и от 1 и 2 лв. съответно с 0.06, 0.01 и 0.15 процентни пункта. За същия период дяловете на монетите от 1, 10, 20 и 50 стотинки намаляха съответно с 0.02, 0.09, 0.06 и 0.05 процентни пункта. Броят на монетите от 5 стотинки им отрежда дял от 11.01%, колкото беше и в края на 2017 г.

За едногодишен период спрямо края на март 2017 г. в структурата по брой на разменните монети в обращение нараснаха дяловете на монетите от 50 стотинки и от 1 и 2 лв. съответно с 0.16, 0.24 и 0.50 процентни пункта, а дяловете на монетите от 1, 2, 5, 10 и 20 стотинки намаляха съответно с 0.42, 0.14, 0.11, 0.18 и 0.05 процентни пункта.

Навлизането в паричното обращение на монетата с номинал 2 лв. в голяма степен дава своето отражение върху високия растеж на стойността на разменните монети. Монетите от 2 лв. и 1 лв. са в основата на нарастването на годишна база на съвкупната стойност на разменните монети в обращение.

Общата стойност на монетите от 1 лв. в обращение в края на март 2018 г. е 141.8 млн. лв., което им отрежда и най-големия дял (38.09%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял от 1.84% е стойността на монетите от 1 стотинка.

Спрямо края на 2017 г. в структурата по стойност на разменните монети в обращение с 1.58 процентни пункта нарасна дялът на монетата от 2 лв., което доведе до намаление на дяловете на всички останали номинали от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лв. съответно с 0.03, 0.05, 0.06, 0.18, 0.28, 0.41 и 0.57 процентни пункта.

За едногодишен период измененията в структурата по стойност на разменните монети в обращение са в същата посока, както и за тримесечието. Намаляваха дяловете на монетите от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лв.

съответно с 0.19, 0.29, 0.33, 0.75, 1.07, 0.76 и 1.67 процентни пункта, а нарасна делът на монетите с номинал 2 лв. с 5.06 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода януари – март 2018 г. в Националния център за анализ на БНБ са задържани общо 144 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо четвъртото тримесечие на 2017 г. неистинските български банкноти са със 72 броя по-малко.

Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на март 2018 г. възлиза на 0.000034%.

Брой на неистинските български банкноти (януари – март 2018 г.)

	100 лв.	50 лв.	20 лв.	10 лв.	5 лв.	2 лв.
Нециркулирали банкноти	0	0	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	2	41	76	25	0	0

Източник: БНБ.

В общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2018 г. неистински български банкноти най-голям е делът на купюрата от 20 лв. (52.78%). Броят на задържаните неистински банкноти от 20 лв. представлява 0.000062% от общия брой на намиращите се в обращение в края на март 2018 г. банкноти от тази купюра. В структурата на задържаните неистински банкноти, циркулирали в паричното обращение, с по-малки дялове са тези от 50 и 10 лв., съответно с 28.47% и 17.36%. За отчетния период са задържани и две неистински банкноти от 100 лв.

В периода януари – март 2018 г. бяха регистрирани и задържани общо 139 броя неистински български разменни монети, от които 13 броя от 2 лв., 36 броя от 1 лв. и 90 броя от 50 стотинки. Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на март 2018 г. е 0.000006%.

В изпълнение на законовите функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2018 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 5368 броя евро, 85 броя щатски долари и 40 броя банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

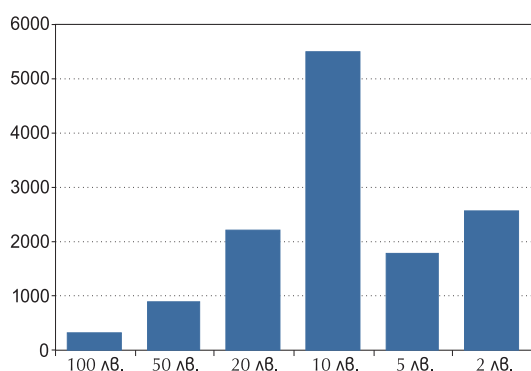
От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2018 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 13.3 млн. броя банкноти. Те са с 1.0 млн. броя (7.05%) по-малко в сравнение с отделените негодни банкноти през четвъртото тримесечие на 2017 г.

За период от една година (март 2017 г. – март 2018 г.) отделените като негодни банкноти са 61.2 млн. броя, което е с 3.7 млн. броя (5.66%) по-малко в сравнение с отделените през предходния едногодишен период (март 2016 г. – март 2017 г.).

При машинната обработка на банкнотите през първото тримесечие на 2018 г. с най-голям дял от общия брой на отделените като негодни банкноти са тези от 10-левовата купюра (41.42%). Дяловете на купюрите от 2, 5 и 20 лв. са съответно 19.32%, 13.39% и 16.67%. По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 50 и 100 лв., съответно 6.67% и 2.54%.

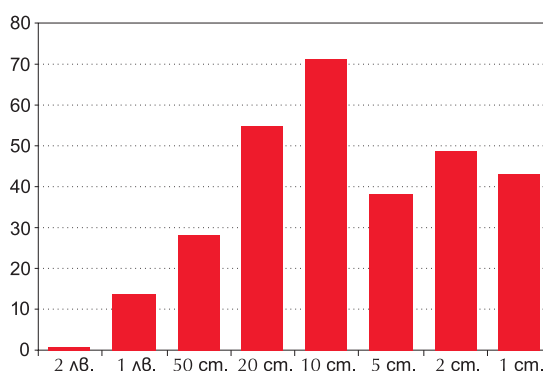
Негодни банкноти (януари – март 2018 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (януари – март 2018 г.)

(хил. бр.)

Източник: БНБ.

През първото тримесечие на 2018 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение са отделени 298.2 хил. броя, което е с 16.0 хил. броя по-малко в сравнение с отделените през четвъртото тримесечие на 2017 г.

За период от една година (март 2017 г. – март 2018 г.) отделените като негодни разменни монети са 1.1 млн. броя, което е с 0.3 млн. броя (21.29%) по-малко в сравнение с отделените през предходния едногодишен период (март 2016 г. – март 2017 г.).

² Българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като несъответстващи на приетите стандарти за годност и поради това подлежат на унищожаване.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНАТА БАНКНОТА С НОМИНАЛ 20 ЛЕВА, ЕМИСИЯ 2005 г.